

NOTATNIK „SZCZECINA”

DZIAŁALNOŚĆ SZCZECIŃSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W ROKU 1957

I. POWSTANIE SZCZECIŃSKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Myśl powołania do życia w naszym mieście Towarzystwa Naukowego nurtowała już dość dawno szczeciński świat naukowy. Kształty konkretne przybierać zaczęła dopiero, kiedy to powołano do życia z inicjatywy tutejszych pracowników nauki i przy czynnym poparciu Komitetu Wojewódzkiego PZPR w Szczecinie komitet organizacyjny. Do komitetu tego wyższe uczelnie Szczecina delegowały swoich pracowników, którzy pod przewodnictwem prorektora Politechniki do Spraw Nauki prof. dr Stanisława Schwanna wyłonili w roku 1956 trzy podkomisje.

Z podkomisji tych jako zasadnicza, wysunęła się na plan pierwszy Podkomisja Statutowa, której prace prowadzone bardzo intensywnie od 21 lutego do 15 czerwca 1956 r., doprowadziły do opracowania tekstu statutu, który miał dać możliwość uzyskania bytu prawnego dla Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego. Podkomisja Statutowa w swoim składzie przedyskutowała i przekonsultowała z Towarzystwami Naukowymi w Poznaniu i Wrocławiu zasady statutu a następnie nawiązała bezpośredni kontakt z Prezydium Polskiej Akademii Nauk, zabiegając o jej opiekę naukową, materialną i organizacyjną. W dniu 8 czerwca 1956 r. organizatorzy przyjęci byli w P.A.N. przez wiceprezesa Prezydium prof. dr Józefa Chałasińskiego, przedkładając mu projekt statutu. Prof. Chałasiński ocenił bardzo dodatnio polityczne i naukowe znaczenie powstającego w Szczecinie nowego ośrodka naukowego. Poparcie to wyrażało się później w piśmie do Komitetu Organizacyjnego z dnia 20. XI. 1956, w którym powiedziano między innymi: „W związku ze staraniem o zorganizowanie Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego chciałbym ze swej strony wyrazić jak najdalej idące poparcie dla tej słusznej inicjatywy, która z pewnością przyczyni się do ożywienia środowiska naukowego w Szczecinie i do stworzenia możliwości większego niż dotychczas decydowania o sprawach nauki przez samych naukowców...”

Komitet Organizacyjny, czynił w dalszym ciągu starania o stworzenie podstawy prawnej działalności Towarzystwa i zapewnienie mu bytu materialnego. Zgodnie z projektem statutu powstało ściśle grono założycieli, złożone z członków innych towarzystw naukowych podobnego typu a zamieszkałych w Szczecinie, z kierow-

ników samodzielnych placówek naukowych na terenie naszego miasta oraz z szeregu delegatów Senatów Wyższych Uczelni Szczecina. Były to następujące osoby:

1. Leon Babiński	11. Zygmunt Paryski
2. Bolesław Górnicki	12. Tadeusz Rosner
3. Władysław Filipowiak	13. Stanisław Schwann
4. Józef Kolowca	14. Jan Slotwiński
5. Stefan Kownas	15. Tadeusz Sokołowski
6. Henryk Lesiński	16. Kazimierz Stojalowski
7. Antoni Linke	17. Tadeusz Wieczorowski
8. Konstanty Lisowski	18. Alfred Wielopolski
9. Marian Lityński	19. Stanisław Zajczek
10. Czesław Murczyński	

Na zebraniu konstytucyjnym założycieli w dniu 3. XII. 1956 r. powołany został Tymczasowy Zarząd Towarzystwa w osobach:

1. Prezes — prof. nadzw. dr Leon Babiński
2. Wiceprezes — doc. dr Konstanty Lisowski
3. Sekretarz Gener. — doc. dr Stefan Kownas
4. Zast. sekr. gener. — prof. zwycz. dr Jan Slotwiński

Założyciele zgłosili w dniu 12. XII. 1956 r. do rejestru Statut Towarzystwa. Wpis do rejestru dający osobowość prawną dokonany został w dniu 27. III. 1957 r.

Zgodnie z uchwałami zebrania plenarnego założycieli z dnia 11. I. 1957 r., przystąpiono natychmiast do organizacji Wydziałów Towarzystwa, zapewnienia mu wsparcia materialnego i zgodnie ze statutem postanowiono rozpocząć odbywanie posiedzeń administracyjnych i naukowych. Powstały wtedy i istnieją do dziś następujące Wydziały:

- I. Wydział Nauk Społecznych, któremu przewodniczy doc. dr Alfred Wielopolski a sekretarzem jest obecnie mgr Władysław Filipowicz. Wydział skompletował swój skład w ilości 9 członków zwyczajnych.
- II. Wydział Nauk Przyrodniczo-Rolniczych, którego przewodniczącym jest prof. nadzw. dr Marian Niklewski a sekretarzem doc. dr Antonina Sienicka. Wydział skompletował swój skład członków zwyczajnych do 11 osób.
- III. Wydział Nauk Lekarskich, któremu przewodniczy prof. zwycz. dr Kazimierz Stojalowski a sekretarzem jest prof. nadzw. dr Eugeniusz Miętkiewski. Wydział liczy obecnie 10 członków zwyczajnych.
- IV. Wydział Nauk Technicznych i Matematycznych, którego przewodniczącym został doc. mgr inż. Tadeusz Rosner a sekretarzem doc. mgr inż. Marian Franczuk. Wydział skompletował swój skład do 11 członków zwyczajnych i 7 członków nadzwyczajnych.

Baza materialna Szczecińskiego Towarzystwa Naukowego, stworzona została przez udzielenie subwencji w roku 1957 przez Prezydium Wojewódzkiej Rady Narodowej w Szczecinie w wysokości 150.000 zł i przez Polską Akademię Nauk w sumie zł 60.000.

O lokal Towarzystwa czynione były starania bardzo intensywnie, które ostatecznie uwieńczone zostały skutkiem w dniu 11. VI. 1957, kiedy to S.T.N. objęło potrzebne mu pomieszczenie w Klubie Pracowników Nauki Politechniki Szczecińskiej, przy ul. Wielkopolskiej 19.

II. CELE I ZADANIA TOWARZYSTWA

Statut w następujący sposób określa cele i zadania S.T.N.

§ 5 „Celem Towarzystwa jest praca nad rozwojem nauki we wszystkich dziedzinach, a w szczególności w zakresie badań, odnoszących się do rejonu Pomorza Zachodniego, rozbudzanie życia naukowego na terenie Pomorza Zachodniego i związanie go z budownictwem socjalizmu w Polsce. Zadania te spełnia Towarzystwo bądź w pełnym swoim składzie, bądź w istniejących w jego obrębie Wydziałach...”

§ 6 określone w § 5 cele osiąga Towarzystwo między innymi przez —

1. organizowanie posiedzeń naukowych i utrzymywanie współpracy między poszczególnymi gałęziami nauki i pracownikami nauki.
2. Kwalifikowanie do ogłaszania drukiem prac naukowych...

Szczecińskie Towarzystwo Naukowe jest więc placówką naukową ogólną, powołaną do jednoczenia wszystkich działów nauki we wspólnym wysiłku naukowym prac naukowo-badawczych — humanistyki, przyrodznawstwa, medycyny, techniki oraz matematyki.

III. DOTYCHCZASOWA DZIAŁALNOŚĆ NAUKOWA TOWARZYSTWA

Zgodnie ze statutem Wydziały odbywają posiedzenia naukowe, na których wygłaszane są odczyty bądź też referowane są prace naukowe członków Towarzystwa przeznaczone do druku. Trudno wymienić tu (ze względu na ograniczoną objętość tej informacji) tytuły wszystkich odczytów jakie referowane były dotąd na zebraniach naukowych Wydziałów. Podkreślę jedynie, że dotychczas wygłoszono ich ogólnie 26. Na szczególną uwagę zasługują prace które są już-oddane przez Towarzystwo do druku i tak:

Z Wydziału I praca doc. dr Alfreda Wielopolskiego pt. „*Zarys dziejów gospodarczych Pomorza Zachodniego od początku XIX w. do końca I wojny światowej*”.

Z Wydziału Nauk Lekarskich praca dr Kazimierza Stojalowskiego, kandydata nauk Aleksandry Krygier i mgr Zygmunta Machay'a pt. „*Z badań doświadczalnych nad zapaleniem hiperergicznym*”, praca ta ukaże się drukiem w języku angielskim (*Experimental Studies on Hyperergic Inflammation*).

Druga praca z tego Wydziału prof. zwyczajnego dr Witolda Starkiewicza ukaże się również drukiem w roku 1958 w języku francuskim pt. *Rôle des reflexes optiques localisateurs dans la pathogenèse et la thérapie du strabisme*”.

Oprócz wymienionych prac zgodnie z opracowanym planem wydawniczym na rok 1958 członkowie Towarzystwa zgłoszą za pośrednictwem S.T.N. jeszcze do druku 8 prac.

Towarzystwo współdziała również w wydawaniu „Zapisków Szczecińskich” przygotowywanych przez Archiwum Wojewódzkie w Szczecinie.

Poza powyższą akcją naukową Towarzystwo delegowało swego przedstawiciela prof. Zajączka, członka Wydziału II do Rady Naukowej przy ogrodzie dendrologicznym w Przelewicach, brało udział w uroczystych posiedzeniach Towarzystw Naukowych w Poznaniu i Opolu, bierze udział w posiedzeniach Komisji Towarzystw Naukowych przy Prezydium P.A.N., wystąpiło z wnioskiem w 1957 r. o kreowanie nagrody naukowej miasta Szczecina przez Prezydium Miejskiej Rady

Narodowej. Wniosek Towarzystwa został przyjęty a delegat S.T.N. wszedł do Komisji proponującej kandydatury osób odznaczonych.

Na wniosek Towarzystwa pierwszą nagrodę naukową miasta Szczecina na rok 1957 otrzymał członek zwyczajny S.T.N. prof. zwyczaj. dr Kazimierz Stojalowski.

Drugą nagrodę Prezydium M.R.N. przyznało również członkowi zwyczajnemu S.T.N. prof. dr Witoldowi Starkiewiczowi.

Szczecińskie Towarzystwo Naukowe współpracuje z Biblioteką Miejską i Wojewódzką w Szczecinie oraz z innymi Bibliotekami przy opracowaniu centralnego katalogu czasopism naukowych w Szczecinie, który będzie dużą pomocą dla prac badawczych w naszym mieście. Prezydium M.R.N. poparło słuszną inicjatywę i przyznało dotację na ten cel w sumie 15.000 zł.

W dniu 15. VI. 1957 r. odbyło się Walne Zebranie Towarzystwa na którym Zarząd złożył sprawozdanie z działalności Towarzystwa od chwili jego powstania. Na zebraniu tym został wybrany nowy zarząd S.T.N. Prezydium Zarządu po uchwalonych zmianach w statucie składa się z 5 osób:

1. Prezes prof. nadzw. dr Leon Babiński
2. Wiceprez. doc. dr Konstanty Lisowski
3. Sekretarz Generalny doc. dr Stefan Kownas
4. Zast. Sekr. Gener. doc. dr Antoni Linke
5. Główny Redaktor Wydawnictw dyr. mgr. Henryk Lesiński

Należy podkreślić, że w skład Zarządu wchodzi również przewodniczący poszczególnych Wydziałów.

W I kwartale 1958 r. Towarzystwo zorganizuje otwarte posiedzenie naukowe, poświęcone zagadnieniu Kamienia Pomorskiego, na którym wygłoszonych zostanie kilka referatów.

W dalszym rozwijaniu działalności wydawniczej S.T.N. czyni starania o przejęcie czasopisma „Szczecin”, na łamach którego zamierza uprawiać działalność naukowo-popularną.

Tak przedstawia się w skrócie historia powstania i działalności S.T.N. Celem Towarzystwa będzie w dalszym ciągu rozwijanie działalności wydawniczej i naukowo-popularnej oraz rozwijanie badań naukowych a zwłaszcza badań regionalnych wynikających z potrzeb terenu Pomorza Zachodniego.*)

Opracował JÓZEF PASTERNAK

---

*) Opracowano na podstawie sprawozdań Zarządu, protokółów z posiedzeń Zarządu, posiedzeń administracyjnych i naukowych poszczególnych Wydziałów oraz na podstawie statutu S.T.N.